

Αριθ. Πρωτ.: 31287

Αθήνα, 24 Μαΐου 2017

Εισήγηση
Προέδρου ΣΑΤΕ Ζαχαρία Αθουσάκη,
στο 1ο Συνέδριο Υποδομών και Μεταφορών - Προοπτικές Ανάπτυξης

Αγαπητοί Συνεδροι,

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ στις **σημαντικές δυσκολίες** που αντιμετωπίζει ο κλάδος, δυσκολίες που συνεπάγονται την αδυναμία εξόδου της Χώρας από τον φαύλο και παρατεταμένο κύκλο **της ύφεσης και της ανεργίας**. Όπως επανειλημμένα σημειώνουμε, ιδιαιτέρως από το 2009 και μετά, όταν ο ιδιωτικός τομέας δεν επενδύει σε κανένα κλάδο της οικονομικής παραγωγής το ίδιο το Κράτος γίνεται **“μπροστάρης”** στην δημιουργία **της ανάπτυξης** μέσω των υποδομών και κατασκευών, αυξάνοντας τις δημόσιες επενδύσεις, και δημιουργώντας το κατάλληλο κλίμα προς την κατεύθυνση αυτή. Αυτό το στοιχείο δεν υπήρξε μέχρι και σήμερα.

Τα παρακάτω στοιχεία προερχόμενα από την ΕΛΣΤΑΤ, ομολογούν τη υφιστάμενη κατάσταση :

- Από **681** εργοληπτικές εταιρείες εγγεγραμμένες στις τάξεις **3^η – 7^η** του ΜΕΕΠ το **2004** σήμερα υπάρχουν μόλις **460** δηλαδή λιγότερες κατά **35,4%** και επομένως **252** εταιρείες δεν υφίστανται ως εργοληπτικές εταιρείες, έχοντας διαγραφεί από το ΜΕΕΠ.
- Από την σταθερή και ελαφρώς ανοδική συμμετοχή του κατασκευαστικού κλάδου στο ΑΕΠ την περίοδο **1995-2002 (από 5% έως 6,3%)** παρατηρούμε μία ενδυνάμωση που φθάνει έως και το **8,3% το 2004 και το 2006**, οπότε και ξεκινά μία διαρκής συρρίκνωση της σημαντικότητας του κλάδου με συνέπεια το **2016** η συμμετοχή του να ανέρχεται σε μόλις **2,1%**, τέσσερις φορές χαμηλότερο από το **2006**.
- Από το **2009** μέχρι και το **2013** οπότε και υπάρχουν τα πιο πρόσφατα επίσημα στατιστικά στοιχεία προκύπτει μείωση του κύκλου εργασιών από έργα πολιτικού μηχανικού της τάξης του **58%**, από το **2008** μέχρι και **2013** μείωση της αξίας παραγωγής κατά **46%**, μείωση του αριθμού επιχειρήσεων κατά **26%**, κ.ο.κ.
- Από **401.000** απασχολούμενους το Γ τρίμ. του 2008 στις κατασκευές φθάσαμε το **Δ τρίμηνο του 2016** να απασχολούνται μόλις **141,8 χιλ** το Δ τρίμηνο του **2016**, δηλαδή το **64,6%** των απασχολουμένων το **2008** στις κατασκευές βρίσκονται σήμερα εκτός κλάδου.
- Κατάρρευση της ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας από το **2008** και μετά - Χαρακτηριστικά τα **4** πιο πρόσφατα έτη το επίπεδο δραστηριότητας ανέρχεται κατ' έτος μόλις στο **1/10 του 2005!!!** Με άλλα λόγια χρειάζονται **10 έτη** για να πετύχουμε το επίπεδο ιδιωτικής οικοδομικής δραστηριότητας που επετεύχθη το **2005!!!**

Σήμερα οι Υποδομές, προερχόμενες από ένα ΕΣΠΑ 2007-2013 , όπου χρειάστηκε να αναλωθούν **6 δις ευρώ** επί πλέον εις βάρος του νέου ΕΣΠΑ για να κλείσουν ή να

συνεχιστούν ως **“έργα γέφυρα”** , δημιουργούν ένα άγονο **τοπίο ανυπαρξίας δημοπρατήσεων** τόσο μικρών αλλά και μεγάλων έργων.

Αποτέλεσμα: οξύς ανταγωνισμός, αθέμιτος ανταγωνισμός και προσφορές στις ελάχιστες δημοπρατήσεις έργων **10% - 25%** κάτω του κόστους.

Όλα αυτά συνεπάγονται **χρονοβόρες διαδικασίες αποπεράτωσης** και αμφιλεγόμενη **ποιότητα κατασκευής** των έργων, φαινόμενο που τελικώς αποβαίνει εις βάρος του κοινωνικού συνόλου και των χρηστών των έργων. Ταυτόχρονα, αυτό το φαινόμενο θα οδηγήσει με μαθηματική ακρίβεια σε κατάρρευση των υγιών επιχειρήσεων, οι οποίες δεν μπορούν να ανταγωνιστούν προσφορές κάτω του κόστους και μοιραία είτε θα έχουν μηδενικό κύκλο εργασιών είτε θα αναγκαστούν να εμπλακούν σε μία διαδικασία ζημιογόνων προσφορών που και πάλι θα τις οδηγήσει **σε κλείσιμο**.

Το τελικό αποτέλεσμα θα είναι **νέα γενιά πτωχευμένων εταιρειών** καθώς και παραγωγή μη ποιοτικά στοχευμένων και εγκαίρων έργων στην χρήση των πολιτών.

Οι προβλέψεις του νέου Νόμου **N.4412/2016** με το οποίο θεσπίζεται **ο έλεγχος των αναθέτουσών** αρχών επί των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών και η προβλεφθείσα δυνατότητα έκδοσης **εγκυκλίου του Υπουργείου Υποδομών** προκειμένου να δίδονται κατευθύνσεις στις Αναθέτουσες Αρχές για τον αντικειμενικό και ενιαίο τρόπο ανάδειξης των Ασυνήθιστα Χαμηλών Προσφορών συνιστά μία θετική και αναγκαία, κατά την άποψη του ΣΑΤΕ, πρόβλεψη του νομοθέτη αφού η παραχώρηση στις αναθέτουσες αρχές να αξιολογούν αυτές πότε μία προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, να ζητείται αιτιολόγηση, και εάν η υποβληθείσα αιτιολόγηση δικαιολογεί επαρκώς την οικονομική προσφορά, αποτελεί **«λευκή επιταγή» για αυθαιρεσίες και ανομίες κάθε μορφής**.

Ωστόσο μέχρι και σήμερα το Υπουργείο **δεν έχει ενεργοποιήσει** την σχετική πρόβλεψη του νόμου για **έκδοση εγκυκλίου** με αποτέλεσμα οι αναθέτουσες αρχές να συνεχίζουν να αναδεικνύουν αναδόχους μειοδότες εταιρείες με προσφορές που αντικειμενικά **δεν μπορούν να υλοποιηθούν**.

Δηλαδή, για τον μη υγιή αυτόν ανταγωνισμό η Πολιτεία δεν έχει ακόμη λάβει μέτρα.

Φθάσαμε στο σημείο, να αναπολούμε ένα υγιή **“αλγόριθμο”**, για την πιθανή λύση του προβλήματος ή έστω τον προσδιορισμό των απαράδεκτων χαμηλών προσφορών.

Ζητούμε την προώθηση επί τέλους ενός **“Συστήματος Τεχνικών Προδιαγραφών και Τιμολόγησης Έργων”**, που από χρόνια ζητούμε και έχουμε υποβάλλει κατάλληλες προτάσεις, για να μπορεί να υπάρξει ένα παραμετροποιημένο σύστημα ελέγχου των απαράδεκτα χαμηλών προσφορών.

Η χώρα, αλλά και η επιχειρηματικότητα, έχει επείγουσα ανάγκη από ένα μεσο-μακροπρόθεσμο πρόγραμμα, αν θέλουμε να ορθοποδήσει και στη συνέχεια να ακολουθήσει μια αναπτυξιακή πορεία.

Χρειάζεται ένας **“Στρατηγικός Σχεδιασμός”** για την βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη μέσω των υποδομών με μικρά, μεσαία και μεγάλα έργα με ισόρροπη **Πανελλαδική κατανομή** με έργα ταχείας απόσβεσης και πολλαπλασιαστικής αξίας, που να βοηθούν τις αναγκαίες παραγωγικές δραστηριότητες κάθε περιοχής (τουρισμός, αγροτική οικονομία, βιοτεχνική ή βιομηχανική παραγωγή κλπ), προοπτική που θα επηρεάσει άμεσα και τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές, αλλά κυρίως την ανεργία.

Θα υπενθυμίσω ότι οι κατασκευές συμβάλουν άμεσα και έμμεσα στο **22% των φόρων και εισφορών** που εισπράττει το κράτος και καταγράφονται στο ΑΕΠ.

Συνοπτικά, **για κάθε 1 ευρώ** που δαπανάται στον τομέα των κατασκευών, προστίθενται **1,8 ευρώ** στο ΑΕΠ, απ' το οποίο **0,4 ευρώ** καταλήγουν άμεσα στα ταμεία του κράτους.

Αντίστοιχα, για κάθε **1 εκατ. ευρώ** αξίας που παράγουν οι κατασκευές, δημιουργούνται **39 θέσεις** εργασίας στην οικονομία, εκ των οποίων **13** αφορούν άμεσα τον κλάδο των κατασκευών.

Τα αναφέρω για να γίνει αντιληπτό ότι, ειδικά στη σημερινή δυσχερέστατη συγκυρία του ασφαλιστικού και των δημοσίων εσόδων, τα Δημόσια έργα, είναι δυνατόν να δώσουν άμεσες απαντήσεις, βάζοντας παράλληλα σε επανεκκίνηση συνολικά την οικονομία

Ωστόσο, λόγω διαθέσεως σημαντικών πιστώσεων του νέου ΕΣΠΑ στο κλείσιμο των παλιών έργων, το αμέσως επόμενο διάστημα, αλλά ίσως και τα επόμενα χρόνια, δεν θα υπάρξει πρόγραμμα αρκετών κατασκευαστικών έργων, παρά τις προθέσεις και τις προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης.

Χαρακτηριστικά είναι και τα στοιχεία που τηρεί ο ΣΑΤΕ στην βάση δεδομένων του αφού οι δημοπρατήσεις έργων άνω των **2 εκ. € το πρώτο πεντάμηνο του 2017 ήταν μόλις 74 έναντι 151 του 2014, 243 του 2013 και 157 του 2012.**

Διαπιστώνεται δηλαδή ότι εάν δεν εξευρεθούν επιπλέον πηγές χρηματοδότησης ακυρώνεται κάθε ελπίδα για πολλαπλασιαστική θετική επίπτωση στο σύνολο της οικονομίας από την κατασκευή των έργων, προκαλώντας ανησυχία και σε πολλούς άλλους παραγωγικούς κλάδους, βιομηχανικούς, βιοτεχνικούς και εμπόριο, φυσικά και στο πλήθος των απασχολουμένων στον τομέα.

Δεν επαρκούν μόνοι οι πόροι των Δημοσίων Επενδύσεων και του ΕΣΠΑ, που εξ' άλλου είναι καθορισμένοι και ελάχιστοι.

Χρειάζονται νέα Χρηματοδοτικά εργαλεία.

Ίσως αυτό το πολυδιαφημισμένο **"πρόγραμμα Γιούγκερ"** κάπου μπορεί να βοηθήσει.

Σε κάθε περίπτωση όμως χρειάζονται οι χρηματοδοτήσεις των **Διεθνών Πιστωτικών ιδρυμάτων**, για τα μεγάλα τουλάχιστον αναπτυξιακά έργα με **ΣΔΙΤ ή Παραχωρήσεων**, ακόμη και αυτά με την μέθοδο αποπληρωμής **"με ρήτρα διαθεσιμότητας"** (όπως ο ΒΟΑΚ) ή με την μέθοδο που εφαρμόζεται σε βόρειες χώρες **"βινιέτα"** για τα νησιά κυρίως.

Μία λύση θα μπορούσε να αποτελέσει και η έκδοση **Ομολόγων Έργων**, εφόσον προωθηθεί φυσικά ως πολιτική και οικονομική επιλογή από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Μία ακόμη πηγή χρηματοδότησης έργων μπορεί να αποτελέσει η υποχρέωση της Χώρας μας να ενεργήσει για την **ενεργειακή απόδοση των κτιρίων σύμφωνα με την οδηγία 2010/31/ΕΕ** προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση των ενεργοβόρων κτιρίων της χώρας μας.

Σημειώνω ότι από **1.1.2021**, όλα τα νέα κτίρια πρέπει να είναι κτίρια σχεδόν μηδενικής κατανάλωσης ενέργειας, ενώ για τα νέα κτίρια που στεγάζουν υπηρεσίες του δημοσίου και ευρύτερου δημοσίου τομέα, η υποχρέωση αυτή τίθεται σε ισχύ από την **1.1.2019**.

Η ενεργειακή αναβάθμιση των δημοσίων κτιρίων είναι πολύ σημαντική υπόθεση που προφανώς απαιτεί πόρους. Κάθε χρόνο πρέπει να αναβαθμίζεται ενεργειακά το **3%** της επιφάνειας των ιδιόκτητων κτιρίων της κεντρικής δημόσιας διοίκησης με επιφάνεια πάνω από **250 τ.μ.**

Με την εξεύρεση πόρων για τα μεγάλα έργα με τις παραπάνω μεθόδους απελευθερώνονται πόροι από το τρέχον ΕΣΠΑ προκειμένου να στραφούν σε μικρομεσαία περιφερειακά έργα που τόσο ανάγκη έχουν οι τοπικές κοινωνίες.

Σε όλες τις περιπτώσεις ωστόσο χρειάζεται και ένα **υγιές Ελληνικό Τραπεζικό σύστημα**, κυρίως και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που σήμερα δεν τιμά τον ρόλο του προς τον σκοπό αυτό.

Επιπλέον, θα περιμέναμε την έμπρακτη στήριξη του εργοληπτικού Κλάδου με την δυνατότητα ένταξης **στους αναπτυξιακούς Νόμους** και συστηματικής οργάνωσης της **Εξωστρέφειάς του**.

Σε αυτά τα θέματα **χρειάζεται** ο συντονισμός δράσεων της Πολιτείας και εξηγώ:

Δεν είναι δυνατό η Πολιτεία να θεωρεί τον κλάδο ικανό να ανταπεξέλθει σε εξωστρεφείς δράσεις και την ίδια στιγμή η ίδια η Πολιτεία να εξαιρεί τις εργοληπτικές / τεχνικές εταιρείες από το καθεστώς **"Ενισχύσεις Μηχανολογικού Εξοπλισμού"** όσο και των λοιπών δυνατοτήτων που προσφέρει ο αναπτυξιακός νόμος!

Πραγματικά αδυνατούμε να κατανοήσουμε αυτήν την επιλογή με οικονομικά κριτήρια, αφού όπως πολύ καλά γνωρίζεται ο κατασκευαστικός κλάδος αποτελεί νομοτελειακά κλάδο με αναπτυξιακή διάσταση, ενώ και το επίπεδο των εγχώριων υποδομών παρουσιάζει **σημαντικότερη υστέρηση** έναντι του κοινοτικού μέσου όρου, ενώ και οι ανάγκες **συντήρησης και αναβάθμισης** των υφιστάμενων υποδομών είναι πολλαπλάσιες.

Εύχομαι καλά αποτελέσματα στις εργασίες του Συνεδρίου σας.

Σας ευχαριστώ.
Ζαχαρίας Αθουσάκης